

КОАЛИЦИЈА ЗА РЕКОМ

СТАТУТ

НА РЕГИОНАЛНАТА КОМИСИЈА ЗА УТВРДУВАЊЕ НА
ФАКТИТЕ ЗА ВОЕНИТЕ ЗЛОСТОРСТВА И ДРУГИТЕ ТЕШКИ
КРШЕЊА НА ЧОВЕКОВИТЕ ПРАВА НА ТЕРИТОРИЈАТА НА
НЕКОГАШНА СФРЈ

НАЦРТ
09 март 2011 година

Содржина

Преамбула

I ДЕЛ – ЗНАЧЕЊЕ НА ПОИМИТЕ ВО ОВОЈ СТАТУТ

Член 1 – Значење на поимите во овој Статут

II ДЕЛ – ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 2 – Дефиниција

Член 3 – Ознаки

Член 4 – Седиште и извршен секретаријат

Член 5 – Правен статус

Член 6 – Период на делување

Член 7 – Застапување и претставување

Член 8 – Употреба на јазици

Член 9 – Право на давање придонес во работата на Комисијата

Член 10 – Принципи на делување на Комисијата

III ДЕЛ – ОБВРСКА ЗА СОРАБОТКА СО КОМИСИЈАТА

Член 11 – Обврска на договорната страна за соработка со Комисијата

Член 12 – Соработка на Комисијата со други држави и со меѓународни организации

IV ДЕЛ – ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ НА КОМИСИЈАТА

Член 13– Цели

Член 14– Задачи

V ДЕЛ – НАДЛЕЖНОСТ НА КОМИСИЈАТА

Член 15 – Период и област на истражување

Член 16 – Кршење на правата во надлежност на Комисијата

VI ДЕЛ – ОВЛАСТУВАЊА НА КОМИСИЈАТА

Член 17 – Земање изјави

Член 18 – Собирање документации и други извори

Член 19 – Теренски истражувања и посети

Член 20 – Јавни слушања на жртви и на други лица

Член 21 – Одржување на тематски сесии

Член 22 – Правилници на Комисијата

VII ДЕЛ – ИЗБОР НА ЧЛЕНОВИ И ЧЛЕНКИ НА КОМИСИЈАТА

Член 23 – Состав на Комисијата

Член 24 – Критериуми за избор на членови и членки

Член 25 – Истоветност на постапката за избор на членови и членки

Член 26 – Кандидирање на членови и членки

Член 27 – Состав и избор на избирачките одбори

Член 28 – Избор на кандидати/ки за членство во Комисијата од страна на избирачките одбори

Член 29 – Избор на членови и членки на Комисијата од страна на

претседателите/претседателството на договорните страни

Член 30 – Конститутивна седница

Член 31 – Избор на претседавачот/ката и усвојување на Деловникот

Член 32 – Кворум и одлучување

Член 33 – Престанување на мандатот на членот/ката

Член 34 – Привремено изземање од должноста член/ка

VIII ДЕЛ – ПРАВА И ОБВРСКИ НА ЧЛЕНОВИТЕ/КИТЕ И ВРАБОТЕНИТЕ ВО КОМИСИЈАТА

Член 35 – Совесност, независност и непристрасност

Член 36 – Привилегии и имунитет

Член 37 – Заштита на изворите и доверливите податоци

Член 38 – Статус на членовите и членките на Комисијата и на вработените во Комисијата

IX ДЕЛ – СТРУКТУРА НА КОМИСИЈАТА

Член 39 – Извршен секретаријат и тематски оддели

Член 40 – Канцеларии на Комисијата во договорните страни

Член 41 – Архив

X ДЕЛ – ФИНАНСИРАЊЕ НА КОМИСИЈАТА

Член 42 – Финансирање

Член 43 – Финансиско известување

XI ДЕЛ – ЗАВРШЕН ИЗВЕШТАЈ НА КОМИСИЈАТА

Член 44 – Изработка и објавување на завршниот извештај

Член 45 – Содржина на завршниот извештај

Член 46 – Наоди за воени злосторства и тешки кршења на човековите права

Член 47 – Обврска на парламентите и владите да го разгледаат завршниот извештај

XII ДЕЛ – РАЗНО

Член 48 – Казнени одредби

Член 49 – Улогата на Комисијата во кривичното процесирање

XIII ДЕЛ – ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 50 – Престанок на работата на Комисијата

Член 51 – Стапување на Статутот во сила

Преамбула

Договорните страни,

Согледувајќи дека судењата пред Меѓународниот кривичен суд за поранешна Југославија и домашните судови, иако доста придонесуваат за казнување на сторителите на злосторства, не ја задоволуваат во полна мера потребата на жртвите за правда, ниту сами по себе можат да создадат доволно добри услови за постигнување на траен мир во регионот;

Изразувајќи сочувство кон недоволните жртви од сите народи на територијата од некогашна СФРЈ, и спротивставувајќи се на злоупотребата на жртвите за политички цели и конкурирања во виктимизацијата;

Препознавајќи дека регионалната иницијатива, која го нагласува отворениот дијалог, истражувањето и анализата на фактите, е најдобар пат до сеопфатен историски запис за злосторствата кои се направени во наведениот период, како и за улогата на националните елити, институциите и поединците во трауматичните случувања;

Одлучни во најголема можна мера да помогнат да се утврди судбината на големиот број поединци кои сè уште се водат како исчезнати;

Одлучни заеднички да придонесуваат за прифаќање на фактите за воените злосторства и тешките кршења на човековите права кон сите жртви и враќање на довербата помеѓу поединците, народите и државите во регионот;

Со цел да се зајакне демократијата, владеењето на правото и културата на почитување на човековите права,

Прогласуваат:

Основање на Регионална комисија за утврдување на фактите за воените злосторства и другите тешки кршења на човековите права, направени на територијата на некогашна СФРЈ во периодот од 1991 до 2001 година.

I ДЕЛ – ЗНАЧЕЊЕ НА ПОИМИТЕ ВО ОВОЈ СТАТУТ

Член 1

Значење на поимите во овој Статут

- „**Борци**“ се, во контекст на *меѓународниот* вооружен судир:
  - припадници на вооружените сили на една страна во судирот, како и припадници на милициските и доброволните единици кои влегуваат во составот на тие вооружени сили,
  - припадници на останатите милиции и останатите доброволни единици, подразбирајќи ги тука и организираните движења на отпорот, кои и припаѓаат на една од страните во судирот и кои дејствуваат вон или во рамките на својата сопствена територија, дури и да е таа територија окупирана, под услов тие милиции или доброволни единици, подразбирајќи ги тука и овие организирани движења на отпорот, да ги исполнуваат следните услови:
    - а) да имаат на чело лице одговорно за своите потчинети;
    - б) да имаат одреден знак за разликување и кој може да се воочи на растојание;
    - в) отворено да носат оружје;
    - г) при своите дејствија, да се придржуваат до законите и обичаите на војувањето;
  - припадници на редовните вооружени сили кои изјавуваат дека и припаѓаат на една влада или власт која не е признаена од страна на Силата под чија власт се наоѓаат;
  - население на неокупирана територија кое, при приближување на непријателот, доброволно се крева на оружје со цел да пружи отпор на непријателската наезда, а кое немало време да се организира како редовна вооружена сила, ако тоа отворено носи оружје и ако ги почитува воените закони и обичаи (тнр. *levee en masse*)

Борци во *немеѓународните* вооружени судири се сметаат:

- припадници на вооружените сили на државата, и
  - припадници на дисидентски вооружени сили и други организирани вооружени групи кои, под одговорна команда, вршат контрола над одреден дел од територијата што им овозможува да спроведуваат постојани и ускладени воени операции и ги спроведуваат одредбите на меѓународното хуманитарно право одредени со Дополнителниот Протокол II со четирите Женевски конвенции.
- „**Цивили**“ се сите лица кои не се борци.

- **„Член/членка на Комисијата“** е лице избрано од страна на претседателите на договорните страни, според постапката опишана во Делот VII од овој Статут.
- **„Комисија“** е Регионална комисија за утврдување на фактите за воените злосторства и другите тешки кршења на човековите права на територијата на некогашна Социјалистичка Федеративна Република Југославија (скратен назив: РЕКОМ).
- **„Место на заточеништво“** е затворен или отворен простор во кој се наоѓа едно или повеќе лица лишени од слобода.
- **„Министер надлежен за човекови права“** е министер/ка за човекови и малцински права во државите во кои такво министерство постои, а во другите држави се однесува на министер/ка за правда, односно министер/ка за заедници и враќање.
- **„Исчезнато лице“** е уапсено лице, притворено, протерано или на било кој друг начин лишено од слобода од страна на државни органи или вооружени групи на кои активно им се спротивставувало (исчезнатото лице), односно од страна на лица или група од лица кои постапуваат по овластување, со поддршка или согласност од државни органи или вооружени сили, по што органите или лицата, односно групите, кои што го лишиле лицето од слобода одбиваат да го признаат лишувањето од слобода или ја сокриваат судбината на исчезнатото лице или местото на кое што тоа се наоѓа.
- **„Припадници на вооружените сили“** се припадници на регуларните вооружени сили на државата, т.е. групи и единици ставени под команда која е одговорна на државата.
- **„Војна или друг облик на вооружен судир“** подразбира употреба на вооружени сили помеѓу државите или продолжено вооружено насилство меѓу власта и организирани вооружени групи, односно меѓу организирани вооружени групи, внатре во една држава;
- **„Воено злосторство“**, под овој термин се подразбира значењето на терминот „воено злосторство“ според меѓународното хуманитарно право, геноцид и злосторства против човештвото, и опфаќа, но не се ограничува на следниве злосторства:
  - а. геноцид;
  - б. прогонство;
  - в. убиства;
  - г. поробување;
  - д. противправно затворање;
  - ѓ. мачење;
  - е. насилно исчезнување;

- ж. депортирање и насилна промена на живеалиштето;
- з. силување и други тешки облици на сексуално злоставување;
- с. одземање и уништување на имот со големи размери;
- и. земање заложници;
- ј. уништување на верски и културно-историски објекти;
- к. користење на цивили или воени заробеници како „живи штитови“;

- **„Собраниско тело надлежно за човекови и малцински права“** подразбира, зависно од називот во различни договорни страни, собраниски одбори или комисији надлежни за човекови права или меѓунационални односи;
- **„Социјалистичка федеративна Република Југославија“ (во понатамошниот текст: СФРЈ)** е држава која ја сочинуваа шест републики: Босна и Херцеговина, Црна Гора, Хрватска, Македонија, Словенија, Србија, и две автономни покраини, Косово и Војводина, која постоеше *de facto* од 29.11.1943 до распадот во 1991 година со вооружените судири во Хрватска и Словенија, која во меѓувреме го промени името неколку пати.
- **„Тешки кршења на човековите права“** вклучуваат: убиства, поробување, противправно затворање, мачење, насилно исчезнување; депортирање и насилно иселување на населението, систематска дискриминација, и останатите кршења на човековите права предвидени со Меѓународните пактови за човекови права и други меѓународни договори за човекови права кои што ги обврзуваат сите договорни страни а за кои Комисијата проценила дека по своите особини и последици се карактеризираат како „тешки кршења на човековите права“.
- **„Сторител“** е лице кое што е правосилно осудено како извршител, соизвршител или соучесник во извршувањето на воено злосторство или дела кои што претставуваат друго тешко кршење на човековите права;

„Жртви“ се лица кои што индивидуално или колективно претрпеле штета, вклучувајќи физичка или ментална повреда, емоционално страдање, економска загуба или значително ограничување на нивните основни права преку постапки или неделување кои што се сметаат за тешка повреда според меѓународно правно признатите човекови права, односно се сметаат за тешка повреда на меѓународното хуманитарно право. Терминот жртва исто така ги вклучува членовите од потесното семејство или лица кои што ги издржувала директната жртва, како и лица на кои што им е нанесена штета за време на интервенцијата чија што цел била помош на жртвата или спречување на нови кршења.

II ДЕЛ – ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 2

Дефиниција

1. Регионалната комисија за утврдување на фактите за воените злосторства и другите тешки кршења на човековите права на територијата на некогашна СФРЈ е меѓународна организација основана со овој правен акт.
2. Скратениот назив е РЕКОМ.

Член 3

Ознаки

Комисијата одлучува за нејзиниот визуелен идентитет кој вклучува: знак, лого и печат.

Член 4

Седиште и Извршен секретаријат

1. Седиштето на Комисијата е во Сараево.
2. Поддршката за работа на членовите и членките на Комисијата ја обезбедува Извршниот секретаријат, во седиштето на Комисијата.

Член 5

Правен статут

1. Комисијата има правен субјективитет.
2. Комисијата го усвојува буџетот, Деловникот и правилниците со кои се уредува организацијата и спроведувањето на својата работа, во согласност со овој Статут.
3. Комисијата ќе склучи договор со надлежните власти на Босна и Херцеговина за аранжманите на земјата домаќин.

Член 6

Период на делување

1. Периодот на делување на Комисијата е три години.
2. Периодот на делување на Комисијата не го опфаќа периодот на подготовка, кој започнува од конститутивната седница и трае најдолго до шест месеци.
3. Комисијата може да го продолжи периодот на делување најмногу до шест месеци.

Член 7

Застапување и претставување

1. Комисијата ја застапува и ја претставува претседавачот/ката на Комисијата.
2. Комисијата може да одлучи да ја претставува друг член или членка.

Член 8

Употреба на јазици

1. Во работата на Комисијата во рамноправна употреба се: албански, босански, црногорски, хрватски, македонски, словенечки и српски јазик, и кирилично и латинично писмо.
2. Употребата на јазикот и писмото, Комисијата детално го регулира по Деловникот, со почитување на начелата за ефикасност и економичност.
3. Во комуникација со Комисијата секој има право да го користи својот јазик и писмо.
4. На јавните слушања, учесниците зборуваат на својот јазик.
5. Во канцелариите на договорните страни, во поглед на јазикот се применуваат прописите на државата во која што се наоѓа канцеларијата.

Член 9

Право на давање придонес во работата на Комисијата

Секој има право, во согласност со Статутот, да даде придонес во работата на Комисијата, ако Комисијата смета дека тоа ќе придонесе за остварување на незините цели.

Член 10

Принципи на работа на Комисијата

Членовите/ ките и персоналот на Комисијата се должни во својата работа да се раководат по следниве вредности и принципи:

- (а) почитување на човечкото достоинство;
- (б) независност и непристрасност;
- (в) посветеност на вистината;
- (г) еднаквост и почитување на човековите права и слободи;
- (д) одговорност, достапност и отвореност;
- (ѓ) внимателно истражување на фактите и правичност во процедурите;
- (е) интегритет, одлучност и придржување до највисоките стандарди на професионалната етика;
- (ж) посебна заштита на жртвите од сексуална злоупотреба и на лицата кои биле малолетни во периодот кој го опфаќа мандатот на Комисијата;
- (з) заштита на доверливоста.

III ДЕЛ – ОБВРСКА ЗА СОРАБОТКА СО КОМИСИЈАТА

Член 11

Обврска за соработка на договорните страни со Комисијата

1. Договорните страни се должни да соработуваат со Комисијата и да ѝ овозможат делотворно извршување на задачите во согласност со Статутот.
2. По барање на Комисијата, надлежните органи на власта во договорните страни, благовремено ќе обезбедат пристап на податоците и документите, вклучувајќи ја можноста за земање изјави од претставници на државни институции и спроведување на теренско истражување, освен ако со тоа би биле прекршени прописите на договорните страни за тајност на податоците.
3. Податоците или документите кои укажуваат на извршување на воено злосторство, односно друго тешко кршење на човекови права, и/или на можни сторители, како и документи направени со цел да прикријат направено злосторство, односно кршење на човекови права, не се сметаат за тајна.

4. Во случај ако државата смета дека откривањето на одреден податок или документ кој го бара Комисијата би било спротивно на прописите за тајност на податоците, ќе се преземат сите разумни мерки со цел да се надмине спорната ситуација со заедничко ангажирање на Комисијата и државата. Овие мерки подразбираат, но не се ограничуваат на:

(а) изјаснување на Комисијата за релевантноста на податокот или документот кој го бара;
и

(б) договор за условите при откривање на податокот, вклучувајќи, меѓу другото, делумно откривање на содржината на документот, ограничување на објавувањето на податокот и примена на други мерки за заштита на доверливоста на податокот.

Член 12

Соработка на Комисијата со други држави и со меѓународни организации

Комисијата може да склучи договори за соработка со држави надвор од подрачјето од некогашна СФРЈ и со меѓународни организации.

IV ДЕЛ – ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ НА КОМИСИЈАТА

Член 13

Цели

Комисијата ги има следниве цели:

(а) да ги утврди фактите за воените злосторства и другите тешките кршења на човековите права, направени на подрачјето на некогашна СФРЈ во периодот од 1 Јануари 1991 година до 31 Декември 2001 година, политичките и општествените околности кои влијаеле на извршувањето на овие дела и последиците до кои се дошло поради злосторствата и кршењата на правата;

(б) да се признаат неправдите нанесени на жртвите, со цел да се изгради култура на солидарност и сочувство;

(в) да придонесе во остварувањето на правата на жртвите;

(г) да придонесе политичките елити и општествата во договорните страни да ги прифатат фактите за воените злосторства и тешките кршења на човековите права;

(д) да придонесе во расветлување на судбините на исчезнатите;

(ѓ) да придонесе во спречувањето за повторување на воените злосторствата и другите тешки кршења на човековите права.

Член 14 **Задачи**

Комисијата ги има следните задачи:

(а) да собира податоци за случаите на воените злосторства и други тешки кршења на човековите права, да даде детален опис за нив, да ги прикаже обрасците за кршењата на правата и нивните последици;

(б) да собери податоци за судбината на исчезнатите и да соработува со надлежните тела кои во договорните страни работат на барање на исчезнатите;

(в) да изработи попис на човечките загуби на:

- i. цивилите кои го изгубиле својот живот или исчезнале во врска со војната или некој друг облик на вооружен судир; и
- ii. борците кои го изгубиле својот живот во врска со војната или некој друг облик на вооружен судир;

(г) да собери податоци за местата на заточеништво во врска со војната, или за некои други облици на вооружен судир, за лицата кои се противправно затворани, подложувани на мачење и нечовечко постапување, и да изработи за нив сеопфатен попис, со заштита на идентитетот онаму каде што е тоа потребно;

(д) да ги истражи политичките и општествените околности кои имале клучен придонес за избувнувањето на војните или на други облици на вооружен судир, како и извршувањата на воени злосторства и други тешки кршења на човековите права];

(ѓ) да одржи јавни слушања на жртви и други лица за воените злосторства и други тешките кршења на човековите права;

(е) да препорача мерки кои се однесуваат на спречување на повторување на кршењата на човековите права и на репарации за жртвите; и

(ж) да го изработи, објави и претстави завршниот извештај на начин кој што ќе овозможи извештајот да стигни до што е можно поширок круг на луѓе во државите на подрачјето на некогашна СФРЈ.

V ДЕЛ – НАДЛЕЖНОСТ НА КОМИСИЈАТА

Член 15

Период и подрачје на истражување

Комисијата ги утврдува фактите за воените злосторства и другите тешките кршења на човековите права извршени во периодот од 1 Јануари 1991 година до 31 Декември 2001 година во државите на просторот на некогашна СФРЈ, и ги истражува политичките и општествените околности кои имале клучен придонес за избувнувањето на војни или други облици на вооружен судир, како и извршувањата на воени злосторства и други тешки кршења на човековите права, и последиците од злосторствата и кршењата на човековите права кои што се случувале и во периодот по 2001 година.

Член 16

Кршење на правата во надлежност на Комисијата

Комисијата ги утврдува фактите во врска со воените злосторства, и другите тешки кршења на човековите права, наведени во член 1 од Статутот.

VI ДЕЛ – ОВЛАСТУВАЊА НА КОМИСИЈАТА

Член 17 Земање изјави

1. Комисијата зема изјави за воени злосторства и други тешки кршења на човековите права, во нејзина надлежност, од жртви, сведоци, претставници на институции и сторители.
2. Комисијата настојува да обезбеди доброволно давање на изјава, со задржување на овластувањата од ставот 8 од овој член.
3. Жртвите даваат изјава за своите страдања или страдањата на членовите од семејството исклучиво доброволно.
4. Во случај лицето да одбие да даде изјава на Комисијата, повикувајќи се на законската должност за чување на тајноста на податоците, се применуваат одредбите од член 11, ставовите 3 и 4, од овој Статут.
5. Одредбите од законите за кривична постапка во договорните страни се применуваат во правото за одбивање да се даде одговор на одделни прашања и за ослободување од должноста за сведочење и за други прашања во врска со испрашувањето на лица кои не се уредени со Статутот на Комисијата.
6. По барање на лицето што дава изјава, Комисијата може да овозможи давање изјава со заштита на идентитетот.
7. Комисијата повикува лице според став 1 на начинот предвиден по правилата за повикување сведок од законот за кривична постапка на договорната страна. Комисијата може со договорните страни да склучи посебни договори за соработка во врска со начинот за повикување.
8. Ако го смета тоа за целисходно, Комисијата може да поднесе кривична пријава пред локалното надлежно обвинителство поради обезбедување присуство на лицето, односно поради изрекување казна за одбивање на лицето да даде изјава, во согласност со законот за кривична постапка на државата во која лицето живее, односно престојува.

9. Во текот и за време на давањето изјава, Комисијата, според потребите, обезбедува психофизичка поддршка на жртвите и сведоците.

10. Комисијата зема изјави:

(а) на местото на живеење или престојување на лицето што дава изјава;

(б) во канцелариите на Комисијата;

(в) во дипломатско - конзуларните претставништва на договорните страни, доколку изјавата се зема во трети земји;

(г) на територија на трети земји, ако тоа не е спротивно со законските одредби на тие земји, во случаите кога жртвите, сведоците и останатите лица не можат да дадат изјава во конзулатите или амбасадите на договорните страни.

Член 18

Собирање документации и други извори

1. Комисијата собира релевантни пишани, електронски и материјални извори, како што се:

(а) странски и домашни пишани и електронски извори, вклучувајќи, но не ограничувајќи се на документации од владите, парламентите, претседништвата, локалните и територијалните самоуправи, јавните и приватните претпријатија, војските, полиците и разузнавачите служби;

(б) судски пресуди, транскрипции, судски и обвинителни списи од Меѓународниот кривичен суд за поранешна Југославија, националните судови и обвинителствата во договорните страни и други судови кои воделе постапки за воени злосторства направени на територијата на некогашна СФРЈ;

(в) архивска граѓа со друго потекло;

(г) пишани и електронски медиумски извори;

(д) пишани мислења на експерти и претставници на институции и организации, припремени по барање на Комисијата или по иницијатива на самите автори.

2. Државните органи, други правни лица и граѓани на договорните страни, должни се на барање на Комисијата, благовремено да ги достават на увид сите документи и други извори кои би можеле да бидат од значење за остварување на незините цели.
3. При упатувањето на барање за доставување на документите, Комисијата настојува што попречно да го одреди видот на податокот кој што бараниот документ треба да го содржи.
4. Во случај, лицето или државниот орган да одбие ја да ја достави на увид документацијата до Комисијата, повикувајќи се на законската должност за чување но тајноста на податоците, се применуваат одредбите од член 11, ставови 3 и 4, од овој Статут.

Член 19

Теренски истражувања и посети

1. Комисијата ги утврдува релевантните факти со одење на локациите на злосторствата, местата на заточеништво, масовните гробници и сите други локации кои се од интерес за утврдување на фактите за воените злосторства и другите тешки кршења на човековите права.
2. Комисијата може да склучува меморандуми за разбирање со надлежните државни органи околу посетата на наведените локации.
3. Комисијата може да ги посетува локациите на злосторствата и на масовните гробници, поради изразување почит кон жртвите.

Член 20

Јавни слушања на жртви и други лица

1. Комисијата одржува јавни слушања на кои жртвите зборуваат за своите страдања и страдањата на нивни блиски лица.

2. Јавните слушања ги опфаќаат и сторителите на дела кои имаат карактер на воено злосторство или друго тешко кршење на човековото право, сведоци, како и лица што им помагале на жртвите.
3. Давањето изјави на јавното слушање е доброволно.
4. За време на, во текот на, и по јавните слушања, Комисијата може да примени мерки за заштита на идентитетот, посебни мерки за заштита на психичкиот и физичкиот интегритет, како и мерки на психо-социјална поддршка.
5. Електронските медиуми во државна власт, односно јавните сервиси на просторот на договорните страни, ги емитуваат јавните слушања, директно или со снимка. Начинот на пренесување на јавните слушања се регулира со договор на Комисијата и јавните сервиси. Комерцијалните електронски медиуми имаат право да ги пренесуваат јавните слушања под исти услови и по правилата кои важат за медиумите во државна сопственост, односно јавните сервиси.
6. Јавните слушања можат да се одржуваат на различни локации.

Член 21

Одржување тематски сесии

1. Комисијата може да одржи јавни сесии за делувањето на државните институции, политичките организации, културните и научните установи, црквите и верските заедници, и медиумите, пред и во текот на војната, или (во текот на) друг облик на вооружен судир, а во однос на извршувањето воени злосторства и други тешки кршења на човековите права.
2. Учесството на тематските сесии е задолжително. Ако уредно повиканото лице, без оправдани причини, не одговори на повикот од Комисијата за учество на тематската сесија, или се појави и одбива да даде изјава, се применува член 17, став 8 од Статутот.
3. Електронските медиуми во државна сопственост, односно јавните сервиси, на териториите на договорните страни, ги емитуваат тематските сесии на Комисијата, директно или со снимка. Начинот на пренос се регулира со договор на Комисијата и јавните сервиси. Комерцијалните електронски медиуми имаат право да ги пренесуваат тематските сесии, под исти услови и по правилата кои важат за медиумите во државна сопственост.

4. Тематските сесии можат да се одржуваат на различни локации.

Член 22

Правилници на Комисијата

Комисијата донесува посебни правилници со кои ја регулира единствената методологија за:

- (а) земање изјави,
- (б) собирање документации,
- (в) регулирање на постапките за јавни слушања,
- (г) регулирање на тематските сесии,
- (д) изработка на попис на човечки загуби,
- (ѓ) обезбедување на психо-социјална поддршка на жртвите, и
- (д) други прашања од значење за работата на Комисијата.

VII ДЕЛ – ИЗБОР НА ЧЛЕНОВИ И ЧЛЕНКИ НА КОМИСИЈАТА

Член 23

Состав на Комисијата

Комисијата е составена од дваесет членови и членки, при што:

- (а) во Босна и Херцеговина се избираат пет членови/членки;
- (б) во Хрватска, Србија и Косово се избираат три членови/членки;
- (в) во Црна Гора, Македонија и Словенија се избираат два члена/членки.

Член 24

Критериуми за избор на членови и членки

1. Член/членка на Комисијата е:

- (а) државјанин/државјанка на договорна страна;
- (б) лице со високо морални квалитети, од интегритет и углед, посветено на толерантен дијалог и конструктивно решавање на несогласувањата, кое што може да ужива доверба во сите договорни страни, и,
- (в) лице психо-физички способно за ефикасно и континуирано извршување на должноста член/членка на Комисијата.

2. Во договорните страни се избира најмалку една жена, односно најмалку еден маж, за член/членка на Комисијата.

3. Во договорните страни за време на изборот на членовите и членките на Комисијата, ќе се настојува да се обезбеди етнички репрезентативен состав на Комисијата, така што освен

припадник/припадничка од најбројната етничка заедница, треба да настојува да се избере и еден/една или повеќе припадници/припаднички од друга етничка заедница, односно од другите етнички заедници во таа договорна страна.

4. Член/членка на Комисијата не може да биде лице:

(а) кое извршувало истакната политичка функција во последните две години пред распишување на конкурсот за избор на членови/членки на Комисијата или во време кое ја опфаќа надлежноста на Комисијата;

(б) за кое постои сериозно сомневање дека е одговорно за кршење на човекови права и меѓународното хуманитарно право, или дека поддржувало, помагало или поттикнувало извршување на такви дела, или придонело за неказнување на тие дела, или е во блиска поврзаност со лице кое е осудено, обвинето или е под истрага за такво дело.

Член 25

Истоветност на постапката за избор на членови и членки

Во секоја договорна страна членовите и членките на Комисијата се избираат по истоветна постапка пропишана со овој Статут.

Член 26

Кандидирање на членови и членки

1. Здруженија на граѓани, образовни институции, научни институции, верски заедници, синдикати или 30 граѓани од договорната страна, можат да предложат кандидат/кандидатка за член/членка на Комисијата кој/која се избира во таа договорна страна, во согласност на кандидатот / кандидатката.
2. Постапката на кандидирање и примарната селекција на кандидатот / кандидатката во договорната страна ја спроведува избирачки одбор.

Член 27

Состав и избор на избирачките одбори

1. Избирачкиот одбор во секоја држава е составен од девет членови/членки, кои мора да ги исполнуваат критериумите кои важат за изборот на членови/членки на Комисијата, освен забраната за извршување на политички функции во периодот од последните две години пред распишување на конкурсот, за избор на членови и членки на Комисијата и во периодот кој ја опфаќа надлежноста на Комисијата.
2. Членовите/членките на избирачките одбори не можат да се кандидираат за членство во Комисијата.
3. Три члена/членки од избирачкиот одбор ги именува министер надлежен за човекови права, во согласност со собранискиот одбор или комисијата надлежни за човекови права или меѓунационални односи.
4. Три членови/членки на избирачкиот одбор избираат членови и членки од Коалицијата за РЕКОМ во договорната страна.
5. Првите шест членови/членки од избирачкиот одбор се именуваат, односно се избираат, врз основа на став 3 и став 4 од овој член, во рок од 45 дена од денот на последната ратификација на меѓународниот договор за основање на Комисијата.
6. Надлежниот министер го прогласува изборот на шесте членови и членки од избирачкиот одбор и во рок од 8 дена распишува конкурс за избор на преостанатите три членови/членки од одборот.
7. Претходно именуваните, односно избраните шест членови/членки од одборот, ќе настојуваат да ги изберат преостанатите три членови/членки од одборот, консензуално, а ако тоа не е можно, тогаш со мнозинство гласови.
8. Надлежниот министер, Коалицијата за РЕКОМ и членовите/членките од избирачкиот одбор именувани и избрани врз основа на ставовите 3 и 4 од овој член, ќе обезбедат најмалку третина од членовите на одборот да бидат жени, односно мажи, и ќе настојуваат да се обезбеди третина од членството да се состои од претставници/претставнички од здруженија на жртви, вклучувајќи ги здруженијата на жртви кои не се членови на Коалицијата за РЕКОМ, под услов да се регистрирани најмалку три години пред потпишувањето на договорот за основање на Комисијата.

9. Надлежниот министер го прогласува изборот на избирачкиот одбор и обезбедува услови за неговата работа.
10. Со избирачкиот одбор претседава најстариот/ата член/членка кој/која закажува конститутивна седница во рок од 45 дена од денот на распишување на конкурсот од став 6 од овој член.

Член 28

Избор на кандидати/кандидатки за членство во Комисијата од страна на избирачките одбори

1. Избирачкиот одбор во секоја држава во рок од 8 дена од денот на одржувањето на конститутивната седница распишува конкурс за избор на членови и членки на Комисијата во траење од 30 дена.
2. Во рок од 8 дена од денот на затворање на конкурсот, избирачкиот одбор на интернет страната од надлежното министерство од член 27, став 3, објавува:
  - (а) вкупен број на стигнати кандидатури;
  - (б) список на имиња на кандидатите/кандидатките чии што кандидатури ќе се разгледуваат;
3. Избирачкиот одбор може да одлучи да ги интервјуира сите или само некои кандидати/кандидатки. Интервјуата се отворени за јавноста.
4. Избирачкиот одбор може да бара информации за кандидатите/кандидатките од државните органи и јавните установи, а тие се должни итно да одговорат на тоа барање.
5. Избирачкиот одбор ќе настојува сите одлуки да ги донесува едногласно, а во случај кога не може да се постигне консензус, одлучува со мнозинство од 5 членови/членки.
6. Избирачкиот одбор ги оценува исполнувањето на условите на кандидатите/кандидатките чии што кандидатури ги зел на разгледување и го стеснува изборот на листа која содржи

два до три пати поголем број кандидати и кандидатки од бројот на членови и членки на Комисијата кои се избираат во договорната страна.

7. Во рок од 40 дена од денот на затворање на конкурсот, избирачкиот одбор објавува листа на кандидати/кандидатки и истиот ден ја доставува до претседателот/претседателството на договорната страна.

Член 29

Избор на членови и членки на Комисијата од страна на претседателите/претседателството на договорните страни

1. Претседателот/претседателството од договорната страна го прави конечниот избор на членови и членки на Комисијата кои се избираат од договорната страна помеѓу кандидатите и кандидатките од листата што му ја доставил избирачкиот одбор.
2. Претседателите/претседателството од договорните страни ќе се информираат едни со други за својот избор триесет дена од денот кога избирачките одбори им ги доставиле листите со кандидати, пред да ја информираат јавноста за тоа.
3. Претседателите/претседателството од договорните страни ги објавуваат имињата на членовите и членките на Комисијата на петнаесеттиот ден од денот кога сите ќе добијат известување од ставот 2 од овој член.

Член 30

Конститутивна седница

1. Најстариот член/членка од Комисијата повикува конститутивна седница во седиштето на Комисијата во рок од 15 дена од денот на изборот, и претседава со Комисијата до изборот на членот/членката претседавач/претседавачка.
2. На свечениот, воведен, дел од конститутивната седница на Комисијата присуствуваат претседатели/членови на претседателството на договорните страни.

3. Во воведниот дел од конститутивната седница, членовите и членките од Комисијата потпишуваат примерок од Статутот, изговарајќи ја и потпишувајќи ја следнава изјава: „Се колнам со својата чест дека функцијата член/членка на Комисијата ќе ја извршвам во согласност со Статутот, посветено, непристрасно и независно, со настојување да ја оправдам укажаната доверба и да придонесам за остварување на целите на Комисијата“.

Член 31

Избор на претседавачот/претседавачката и усвојување на Деловникот

1. Членовите и членките на Комисијата избираат член/членка претседавач/претседавачка и го усвојуваат Деловникот за работа на Комисијата во рок од 60 дена од конститутивната седница.
2. Членовите и членките на Комисијата можат да одлучат функцијата претседавач/претседавачка да се ограничи на одреден временски период.

Член 32

Кворум и одлучување

1. Кворум за работа на Комисијата има кога се присутни најмалку 14 членови и членки од Комисијата.
2. Комисијата настојува сите одлуки да ги донесе едногласно, а кога не може да се постигне консензус, најмалку 14 членови/членки мора да се согласат за донесување на одлуката.
3. Комисијата може да одлучи дека за усвојување на процедурална одлука е доволна согласност од просто мнозинство на сите членови и членки.

Член 33

Престанување на мандатот на членот/членката

1. Мандатот на членот/членката на Комисијата престанува со истекувањето на мандатот на Комисијата, и во случаите на:
  - (а) поднесување оставка во писмена форма,
  - (б) смрт,
  - (в) правосилна судска одлука за ограничување или лишување од работна способност,
  - (г) правосилна пресуда на безусловна казна затвор, и
  - (г) разрешување.
2. Во случаите предвидени со став 1, точките (а), (б), (в) и (г) од овој член, Комисијата констатира престанок на мандатот и за тоа го информира претседателот/претседателството на договорната страна, кој/кое во рок од 15 дена ќе избере нов член/членка на Комисијата од листата која е утврдена од избирачкиот одбор во процедурата на предлагање кандидати за членови и членки на Комисијата.
3. Членот/членката на Комисијата може да биде разрешен/а од должноста во случај на неисполнување на обврските од член 35 и член 37, како и во случај на правосилна пресуда за кривично дело кое штети на интегритетот и кредибилитетот на членот/членката на Комисијата, како и во случај на континуирана спреченост во извршување на должноста поради лоша ментална, емоционална или физичка состојба.
4. Комисијата го утврдува предлогот за разрешување на членот/членката во негово/нејзино отсуство и доставува предлог до претседателот/претседателството на договорната страна од која е избран/а членот/членката на Комисијата чие што разрешување е предложено. Пред да го утврди предлогот за разрешување, Комисијата ќе му овозможи на членот/членката, за чие што разрешување се одлучува, да се запознае со доказите поднесени против него/неа и да ги претстави доказите во своја корист.
5. Во рок од 15 дена од денот на доставувањето на предлогот, претседателот/претседателството од државата одлучува за разрешување и, во случај на разрешување, избира нов член/членка на Комисијата од листата која избирачкиот одбор ја утврдил во процедурата на предлагање на членови/членки за членство во Комисијата.

Член 34

Привремено изземање од должноста член/членка

Ако против членот/членката на Комисијата биде покрената истрага за кривично дело кое го загрозува неговиот/нејзиниот кредибилитет или Комисијата дознае за друга околност во однос на членот/членката која сериозно го загрозува или може да го загрози интегритетот и кредибилитетот на Комисијата, или ако извршувањето на должноста член/членка на Комисијата е отежната поради негова/нејзина ментална, емоционална, или физичка состојба, Комисијата може да одлучи привремено да го/ја изземе членот/членката на кого/која тие причини се однесуваат, додека Комисијата не ја испита нивната основаност, односно додека не престанат да постојат.

VIII ДЕЛ – ПРАВА И ОБВРСКИ НА ЧЛЕНОВИТЕ/ЧЛЕНКИТЕ И ВРАБОТЕНИТЕ ВО КОМИСИЈАТА

Член 35

Совесност, независност и непристрасност

1. Членовите и членките, вработените или на друг начин ангажираните лица во Комисијата, обврзани се да постапуваат во согласност со одредбите на овој Статут и другите акти што ги донесува Комисијата, совесно, непристрасно и независно од интересите на било која политичка партија, влада или некој друг орган на власта, групи од интерес или други лица.
2. Членовите и членките на Комисијата и другите лица вработени во Комисијата, не можат да извршуваат било каква друга активност која би можела да го загрози нивното извршување на должностите во Комисијата или да ја доведе до сомнеж нивната независност и непристрасност. Членот/членката на Комисијата и другите вработени во Комисијата должни се на Комисијата да ѝ пријават постоечки или можен судир на интереси.
3. Ако Комисијата дознае дека членот/членката на Комисијата или вработениот/вработената во Комисијата има судир на интереси, ќе го исклучи тоа лице од понатамошното делување во работата која го вклучува судирот на интереси, или ќе преземе мерки кои ќе имаат цел тоа да се разреши, односно привремено ќе го/ја изземе членот/членката, односно ќе го/ја отпушти вработениот/вработената од Комисијата.

4. Ако Комисијата не биде благовремено информирана за околностите кои укажуваат на судир на интереси на членот/членката на Комисијата или на други лица вработени во Комисијата, а тоа лице учествувало во одлучувања или презело работа поврзана со судирот на интереси, Комисијата, штом дознае за таква околност, повторно ќе ја разгледа работата, односно донесената одлука, и, ако е неопходно ќе овозможи одлучувањето по тоа прашање да се повтори, односно работата повторно да се спроведе, без учество на тоа лице.

Член 36

Привилегии и имунитет

1. Со цел на зачувување на независноста на Комисијата и нејзиното непречено дејствување, членовите/членките и вработените во Комисијата за време на извршување на своите функции ги имаат следните привилегии и имунитет:
  - (а) имунитет од притвор и заплenuвање на личен багаж;
  - (б) имунитет од сите видови правни постапки во однос на искажаното мислење и постапување, во рамките на извршување на должностите; и
  - (в) ослободување од било какво ограничување на слободата на движење во однос на извршување на работата и задачите за Комисијата, и во однос на заминувањето и враќањето во државата во која се извршуваат функциите.
2. Имуитетот предвиден во став 1, точка б. од овој член, во однос на искажаното мислење, останува во сила и по престанувањето на должноста на членот/членката на Комисијата, односно и по завршувањето на ангажманот во Комисијата.
3. Комисијата има обврска да го укине имунитетот на членот/членката и вработениот/вработената ако утврди дека имунитетот би го попречил текот на правдата и би ја загрозил довербата на јавноста за работата на Комисијата.

Член 37

Заштита на изворите и доверливите податоци

Членови и членки на Комисијата, вработени или на друг начин ангажирани лица од страна на Комисијата, имаат обврска да ги чуваат во тајност сите податоци кои ќе ги дознаат за време на извршувањето на должностите во Комисијата, вклучително и идентитетот на лицето што дало податоци со условот на доверливост, и да не ги користат за лични цели, сè додека Комисијата не одлучи тие податоци да ги објави во форма на официјално соопштение. Оваа обврска не се однесува на општопознатите факти.

Член 38

Статус на членовите и членките на Комисијата и вработените во Комисијата

1. Членовите и членките на Комисијата и вработените во Комисијата, по правило ја извршуваат должноста со полно работно време.
2. Платите и додатоците на членовите/членките, вработените и на другите лица ангажирани од страна на Комисијата се уредуваат со Деловникот на Комисијата и се составен дел од буџетот на Комисијата.

IX ДЕЛ – СТРУКТУРА НА КОМИСИЈАТА

Член 39

Извршен секретаријат и тематски оддели

1. Комисијата воспоставува централна канцеларија во Сараево под името Извршен секретаријат, чија задача е да дава техничка, административна и оперативна поддршка на членовите на Комисијата и да ја координира работата помеѓу различните канцеларии и тематски оддели кои Комисијата ги воспоставува.

2. Комисијата именува и разрешува Извршен секретар како и шефови на тематските оддели.
3. Вработените и другите ангажирани лица, во Извршниот секретаријат и тематските оддели на Комисијата се ангажираат без оглед на државјанството.

Член 40

Канцеларии на Комисијата во договорните страни

1. Комисијата воспоставува канцеларии во договорните страни и, по предлог на Извршниот секретар именува и разрешува лица на нивно чело.
2. Комисијата во Сараево, во консултации со Извршниот секретаријат во Сараево и со канцеларијата во договорната страна, може да основа мобилни истражни тимови и подрачни канцеларии во други места на територијата на договорната страна и да именуваат и разрешуваат шефови на тимовите, односно на подрачните канцеларии.
3. По предлог на Извршниот секретар, Комисијата може да основа мобилен истражувачки тим, со овластување да прибира податоци во било која од договорните страни.
4. Вработените и соработниците во канцелариите од договорните страни и тимовите, се ангажираат без оглед на нивното државјанство.

Член 41

Архив

1. Извршниот секретаријат воспоставува Оддел за архив и база на податоци на Комисијата кој ја дефинира методологијата на архивирање и ја спроведува дигитализацијата на собраните податоци.
2. Откако ќе ја дефинира методологијата од став 1, најдоцна шест месеци од воспоставувањето, Одделот за архив и база на податоци станува Архив и база на податоци на Комисијата, чија што задача е да ја архивира и дигитализира собраната документација.

3. Секоја канцеларија во државата е обврзана да воспостави Оддел за архив и база на податоци со задолжение да ја архивира и дигитализира документацијата што ја собрала. Овие оддели, најкасно за шест месеци од воспоставувањето, стануваат архиви и бази на податоци на ниво на канцеларии.
4. Архивот и базата на податоци на Комисијата во Сараево ќе биде обединета со одделите за архив и база на податоци на канцелариите во државите, најдоцна три месеци пред престанување со работа на Комисијата.
5. Најдоцна 15 дена пред престанување со работа, Комисијата предава копии од обединетиот архивски материјал и базата на податоци на државните архиви од договорните страни и/или на институциите кои имаат капацитет за нивно чување.
6. Архивскиот материјал и базата на податоци на Комисијата по престанување со работа на Комисијата се достапни без ограничување на сите заинтересирани институции и лица, освен документацијата која подлежи на обврската за чување во тајност на податоците.

X – ДЕЛ ФИНАНСИРАЊЕ НА КОМИСИЈАТА

Член 42

Финансирање

1. Комисијата се финансира од придонесите на договорните страни и од донации.
2. Придонесите на членовите претставуваат придонеси од годишните буџетски средства на договорните страни, кои се определуваат во редовна буџетска процедура во текот на траењето на Комисијата.
3. Придонесите на договорните страни се обезбедуваат во номинални износи кои одговараат на процентуалното учество на договорната страна во вкупно утврдениот износ неопходен за функционирање на Комисијата.

4. Договорните страни ќе постигнат договор за потребните придонеси за работа на Комисијата.
5. Донациите се обезбедуваат од различни извори, како од меѓународни организации, така и од домашни правни лица.
6. Донациите претставуваат „средства со кои што директно се управува“ и се користат во согласност со договорите кои што ќе ги склучи Комисијата со меѓународните организации и со домашните правни лица.
7. Прилозите на Комисијата во натура, вклучувајќи ги и таквите прилози од договорните страни, не може да се сметаат како дел од придонесите од член 42 став 2.

Член 43

Финансиско известување

1. Извршниот секретаријат припрема годишни извештаи за извршување на основниот буџет, во согласност со финансиските правилници на Комисијата.
2. Извршниот секретаријат припрема извештаи за користење на донации, во согласност со финансиските правилници на Комисијата и со барањата на финансиерите.
3. Независен ревизор објавува годишна независна ревизија на користење на основните буџетски средства и донациите кои се добиени од договорните страни или од други донатори. Конечните резултати на ревизијата по соодветниот процес и со коментари на Комисијата, Комисијата ги става на јавен увид.
4. Извештаите од ставовите 1 и 2 на овој член подлежат на ревизија од страна на независен ревизор.

XI ДЕЛ- ЗАВРШЕН ИЗВЕШТАЈ НА КОМИСИЈАТА

Член 44

Изработка и објавување на завршниот извештај

1. Три месеци при крајот на својот мандат Комисијата објавува завршен извештај.
2. Комисијата го предава истовремено завршниот извештај на претседателите/претседателството на договорните страни и го објавува на интернет страната од Комисијата истовремено на сите службени јазици на договорните страни и на англиски јазик.
3. Комисијата има обврска истовремено, или по предавањето на завршниот извештај да го направи јавно достапен и неговиот скратен дел.

Член 45

Содржина на завршниот извештај

1. Завршниот извештај вклучува: вовед; релевантни факти за воените злосторства и другите тешки кршења на човековите права, кои се во согласност со задачите на Комисијата изнесени во член 14 од Статутот; списоците на човечки загуби, места на заточеништво, затворени лица и лица кои што претрпеле мачење; и, препораки.
2. Препораките, меѓу другото, се однесуваат и на:
  - (а) понатамошните чекори на договорните страни кон унапредување на довербата меѓу државите и заедниците на територијата на некогашна СФРЈ;
  - (б) соодветен модел на материјални и симболички репарации, начин за реформа на институциите и механизми со кои ќе се обезбеди интеграција на утврдените факти во образовните системи на договорните страни;

(в) начинот на следење на примената на препораката од Комисијата, кој што може да вклучи и предлог за основање на посебен механизам за остварување на таа цел.

Член 46

Наоди за воените злосторства и тешките кршења на човековите права

1. Комисијата има овластување, врз основа на утврдени факти, во завршниот извештај да констатира дека постои сериозно сомневање дека одредено лице извршило воено злосторство, односно тешко кршење на човековите права. Таквиот наод нема ефект на судска пресуда, ниту прејудува одлука на суд во случај на кривично гонење.
2. Во завршниот извештај Комисијата не може да донесе наод против некое лице ако не ги презела сите разумни чекори:
  - (а) да го информира лицето за својата намера дека ќе донесе таков наод;
  - (б) да му ја соопшти на тоа лице содржината на наодот, податоците врз чија основа се донесува наодот и причините врз основа на кои наодот се темели;
  - (в) да му овозможи на лицето во разумен рок да одговори на предложениот наод; и
  - (г) да провери наод за починато лице од најмалку три независни извори.
3. Што се однесува на случаите кои се процесирани во присуство на обвинетиот, пред меѓународните или домашните судови, Комисијата, во завршниот извештај, ќе упати на соодветната пресуда. Комисијата притоа може да утврдува нови факти.

Член 47

Обврска на парламентите и владите да го разгледаат завршниот извештај

1. По објавувањето на завршниот извештај, претседателот / претседателството на секоја договорна страна го доставува извештајот до претседателот на парламентот. Во рок од еден месец од примањето на извештајот, претседателот на парламентот свикува посебна седница на парламентот, заради разгледување на наодите и препораките од извештајот, или ја става оваа тема на дневен ред на редовно заседание. На седницата учествува еден или повеќе членови од Комисијата.
2. Во рок од 6 месеци по објавувањето на завршниот извештај на Комисијата, владата во секоја договорна страна усвојува и објавува, во службениот весник на договорната страна, став за спроведување на препораките од Комисијата.
3. Во разумен рок по одговорот на владата од став 2 на овој член, претседателот на парламентот во секоја договорните страни, свикува специјална седница на парламентот заради разгледување на одговорот од владата и можното ангажирање на парламентот со цел спроведување на препораките од Комисијата.

XII ДЕЛ – РАЗНО

Член 48

Казнени одредби

1. Секое лице кое:

(а) свесно дава лажен податок на Комисијата, односно на органот или лицето кои дејствуваат во нејзино име;

(б) со закана, сила, делување или ветување, искористува или наведува друго лице на давање лажни податоци или недавање податоци на Комисијата, односно на органот или лицето кои дејствуваат во незино име;

(в) уништи некој документ или предмет со намера да ја спречи Комисијата да спроведе истрага, или

(г) обелодени или на друг начин открие податок кој Комисијата го примила под услов на доверливост, или ако открие идентитет на лице кое што дало податоци под услов на доверливост,

ќе се смета дека извршило кривично дело казниво со казна затвор до 1 година, или парична казна еквивалентна на износ до 5.000 евра.

2. Санкциите од став 1 се применуваат и на службено или приватно лице кое без оправдана причина одбива да постапи според барањето на Комисијата, односно органот или лицата кои дејствуваат во нејзино име, за доставување, односно ставање на увид, документи или друг извор.
3. Во случај лицето да одбие да се јави на повикот или да одбие да ѝ даде изјава на Комисијата, се применуваат одредбите од член 17, став 8 од овој Статут.

Член 49

Улогата на Комисијата во кривичното процесирање

Комисијата има овластување да:

(а) препорача, во случај лицето, за кое Комисијата има сериозно сомневање дека извршило воено злосторство или друго тешко кршење на човековите права, да ѝ соопшти на Комисијата податоци кои се важни за откривање на локации со посмртни останки од исчезнатите лица, или за откривање на други можни сторители и други дела, тоа да биде земено, по барање на обвинетиот, од страна на судот пред кој ќе се поведе кривичната постапка, како олеснителна околност од големо значење при одредувањето на големината на казната;

(б) предложи делумно помилување за сторителот на кривично дело ако тоа не е спротивно со законските одредби на дотичната држава, ако сторителот ѝ соопшти на Комисијата податоци значајни за откривање на локации со посмртни останки на исчезнати лица, или за откривање на други можни сторители и други дела; и

(в) предложи вонредно ублажување на казната за сторителот на кривичното дело, ако тоа не е спротивно со законските одредби на дотичната држава, ако сторителот ѝ соопшти на Комисијата значајни податоци за откривање на локации со посмртни останки на исчезнати лица или за откривање на други можни сторители и други дела.

XIII ДЕЛ – ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 50

Престанок на работата на Комисијата

1. По објавувањето на завршниот извештај, Комисијата ја завршува работата најдоцна во рок од три месеци.
2. Во тој временски период се преземаат мерки на систематизација, распоредување и чување на Архивот, распределување на имотот, исполнување на обврските кон трети лица, дистрибуција и претставување на завршниот извештај, како и изработка на финансиските извештаи за работата на Комисијата.

Член 51

Стапување на Статутот во сила

1. Оригиналот од овој Статут, чии текстови на албански, босански, црногорски, хрватски, македонски, словенечки и српски се сметаат за еднакво автентични, се депонираат кај надлежниот орган на Босна и Херцеговина како земја домаќин.
2. Договорните страни за ратификацијата ќе ги информираат останатите договорните страни.
3. Статутот стапува во сила првиот ден во месецот по истекот на петнаесет дена од датумот на последната ратификација.